

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 456/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť K. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. A. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 5 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku č. k. PK 2 T/28/2007-14697 z 9. marca 2009 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Toš 7/2009 z 13. mája 2010 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo V 23/2011 z 28. marca 2012 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj postupom advokáta JUDr. Gabriela Almášiho, Niťová 3, Bratislava, ako jeho obhajcu v trestnej veci vedenej bývalým Špeciálnym súdom v Pezinku pod sp. zn. PK 2 T/28/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť K. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2012 doručená sťažnosť K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 50 ods. 3 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku (ďalej len „špeciálny súd“) č. k. PK 2 T/28/2007-14697 z 9. marca 2009 (ďalej aj „napadnutý prvostupňový rozsudok“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „odvolací súd“, alebo „dovolací súd“) ako súdu odvolacieho sp. zn. 1 Toš 7/2009 z 13. mája 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie odvolacieho najvyššieho súdu“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, uznesením najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho sp. zn. 1 Tdo V 23/2011 z 28. marca 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie dovolacieho súdu“) a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj postupom advokáta JUDr. G. A. ako jeho obhajcu v trestnej veci vedenej špeciálnym súdom pod sp. zn. PK 2 T/28/2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol 21. decembra 2003 na hraničnom priechode z Rakúska do Talianska zadržaný talianskymi karabiniermi z dôvodu napomáhania štyrom občanom Čínskej republiky pri ilegálnom vstupe na územie Talianska, pričom mu bol zároveň zabavený osobný automobil. Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Žiline 4. októbra 2004 rozhodlo o vznesení obvinenia proti sťažovateľovi. Trestným dekrétom súdu v T. (Taliansko) z 30. novembra 2004 bola sťažovateľovi uložená pokuta v sume 5 161 € a zároveň trest prepadnutia (konfiškácie) a deštrukcie zabaveného osobného automobilu.

Dňa 8. augusta 2007 bola prokurátorom Úradu Špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálny prokurátor“) podaná na sťažovateľa obžaloba. Príslušné orgány Talianska 14. marca 2008 vydali potvrdenie o tom, že sťažovateľovi bol zrušený pôvodne uložený peňažný trest, a to z dôvodu, že je nezvestný, a vzhľadom na to mu bola zároveň ustanovená advokátka *ex officio* na doručovanie pošty. Špeciálny súd 9. marca 2009 vyniesol rozsudok, na základe ktorého bol sťažovateľ odsúdený na peňažný trest v sume 70 000 Sk (2 323,57 €). Špeciálny súd taktiež vyhlásil trestný dekrét talianskeho súdu za „nedosiahnutelný“, a to napriek tomu, že podľa

sťažovateľa uplynul dosť dlhý čas na to, aby si ho špeciálny súd mohol zadovážiť, a navyše mal k dispozícii potvrdenie talianskych orgánov o zrušení trestu, ktorý mu bol tamajším súdom uložený. Aj keď mal obhajca sťažovateľa o trestnom dekréte vydanom talianskym súdom vedomosť, na túto skutočnosť špeciálny súd neupozornil. Proti rozsudku špeciálneho súdu č. k. PK 2 T/28/2007-14697 z 9. marca 2009 sťažovateľ síce podal prostredníctvom svojho obhajcu v zákonom ustanovenej lehote odvolanie, ktoré však do konania verejného zasadnutia o odvolaní napriek výzve bližšie neodôvodnil.

Sťažovateľ sa verejného zasadnutia na odvolacom súde nezúčastnil, hoci bol o termíne jeho konania riadne a včas vyrozumovaný, pričom svoju neúčasť vopred ospravedlnil a požiadal, aby bolo verejné zasadnutie vykonané v jeho neprítomnosti.

Odvolací súd uznesením sp. zn. 1 Toš 7/2009 z 13. mája 2010 odvolanie sťažovateľa (a ostatných obžalovaných) podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol, v dôsledku čoho napadnutý prvostupňový rozsudok nadobudol právoplatnosť.

Sťažovateľ poukazuje na to, že 25. januára 2011 zaplatil peňažný trest, ktorý mu bol uložený napadnutým prvostupňovým rozsudkom, „čím bol za ten istý čin sankcionovaný v dvoch krajinách EÚ“.

Dňa 17. augusta 2011 podal obhajca sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu odvolacieho súdu dovolanie, ktorým sa domáhal, aby najvyšší súd ako súd dovolací vyslovil, že ním bol porušený zákon vo výroku o vine a treste v jeho neprospech, a nadväzne na to podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj jemu predchádzajúci prvostupňový rozsudok a prikázal Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

V podanom dovolaní poukázal obhajca sťažovateľa na to, že spáchanie skutku, ktorý je sťažovateľovi kladený za vinu, v zmysle obžaloby na hlavnom pojednávaní v celom rozsahu priznal a bol za neho odsúdený už súdom v Taliansku. Zároveň uviedol, že

do súdneho spisu doložil aj doklad o jeho odsúdení na peňažný trest vo výške „5 000 €“ a trest prepadnutia veci, konkrétne motorového vozidla, na ktorom migrantov prevážal. Súčasne vyslovil názor, že v jeho prípade „súd mal postupovať podľa § 281 ods. 2 Tr. por. a trestné stíhanie zastaviť z dôvodu podľa § 215 ods. 2 písm. b) Tr. por., nakoľko o skutku už bolo právoplatne rozhodnuté cudzozemským súdom a toto rozhodnutie ako aj uložený trest možno považovať za dostatočné. V tejto súvislosti poukazujem na skutočnosť, že uložený trest cudzozemským súdom som vykonal čiastočne, a to zrealizovaním trestu prepadnutia veci, motorového vozidla...

Podľa § 2 ods. Tr. por. nikoho nemožno stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

Vo vyššie citovanom ustanovení je upravená zásada ne bis in idem, teda nie dvakrát v tej istej veci, čo znamená, že tú istú osobu možno opätovne trestne stíhať pre ten istý skutok, pre ktorý už bola právoplatne odsúdená alebo oslobodená spod obžaloby, len vtedy, ak bolo také rozhodnutie zrušené mimoriadnym opravným prostriedkom. Zásada ne bis in idem je rovnako upravená Ústave Slovenskej republiky v čl. ods. 5, ako aj v čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd.“

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje to, že jeho obhajca v rámci dovolania neuviedol, že peňažný trest, ktorý mu bol uložený, bol medzičasom zrušený, a taktiež nepredložil potvrdenie o tejto skutočnosti. V rámci dovolacieho konania však bola potvrdená existencia rozsudku talianskeho súdu, čo špeciálny súd v prvostupňovom rozsudku spochybňoval.

Sťažovateľ napokon dodáva, že 23. mája 2012 bolo vydané rozhodnutie Obvodného úradu v Bratislave, z ktorého vyplýva, „že už 26. 10. 2005 bolo v evidencii motorových vozidiel uvedené, že im bola oznámená likvidácia vozidla na základe rozhodnutia talianskeho súdu o konfiškácii vozidla. Poukazujeme na to, že táto informácia bola známa v evidencii vozidiel ešte pred vydaním rozsudku Špeciálneho súdu a na Veľvyslanectve SR v Ríme bol k dispozícii taliansky rozsudok. Špeciálny súd si však toto nevedel zistiť?“

Sťažovateľ po právnej argumentácii k priebehu konania na základe uvedeného konštatuje, že napadnutými rozhodnutiami a postupmi špeciálneho súdu a najvyššieho súdu (ako súdu odvolacieho, tak aj súdu dovolacieho), ako aj konaním jeho obhajcu JUDr. A. boli porušené jeho práva „*na obhajobu a bol mu uložený peňažný trest, hoci takýto trest mu bol v Taliansku zrušený, pričom v Taliansku mu v rámci trestu bolo zhabané aj vozidlo, je preto zrejmé, že bol za tú istú vec odsúdený v dvoch krajinách EÚ*“. Týmto mu mala vzniknúť škoda z titulu zaplatenia peňažného trestu v Slovenskej republike a škoda v dôsledku úhrady trov konania, ako aj ďalších trov právneho zastúpenia. V nadväznosti na to sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o porušení jeho základných práv „*garantovaných v čl. 50 ods. 3 a 5 Ústavy SR a o primeranom odškodnení*.“

Predseda najvyššieho súdu JUDr. Š. H. podal 22. februára 2013 proti sudcovi ústavného súdu Ladislavovi Oroszovi, ktorý je členom senátu, ktorý má o veci rozhodnúť, trestné oznámenie a zároveň v televíznych reláciách televízie TA3 odvysielaných 21. februára 2013 a 11. marca 2013 formuloval proti nemu osobné invektívy. Sudca v tejto súvislosti (aj keď sa zo subjektívneho hľadiska necítil byť predpojatý) listom z 28. marca 2013 (ďalej len „oznámenie“) oznámil tieto skutočnosti v zmysle § 27 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predsedníčke ústavného súdu a zároveň ju požiadal, aby zabezpečila postup podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde, t. j. aby predložila jeho oznámenie obsahujúce skutočnosti, ktoré by mohli zakladať jeho vylúčenie z prerokúvania a rozhodovania veci sťažovateľa na rozhodnutie senátu ústavného súdu, ktorý je o ňom príslušný rozhodnúť v súlade s platným rozvrhom práce ústavného súdu.

O oznámení uvedeného sudcu rozhodol I. senát ústavného súdu uznesením č. k. I ÚS 367/2013-8 z 5. júna 2013 tak, že ho z výkonu sudcovskej funkcie vo veci sťažovateľa nevyлúčil. Označené uznesenie bolo sudcovi doručené 21. júna 2013. Z uvedeného dôvodu IV. senát ústavného súdu v období od 28. marca 2013 do 21. júna 2013 nemohol vo veci sťažovateľa konať a rozhodovať.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval, preskúmal, či obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 20 a § 50) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Predmetom sťažnosti (vychádzajúc z jej petitu, ktorým je ústavný súd podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný) je rozhodovanie o námietkach sťažovateľa založených na tvrdení, že napadnutými rozhodnutiami špeciálneho súdu, odvolacieho súdu, dovolacieho súdu a postupmi, ktoré prechádzali ich vydaniu, ako aj postupom jeho obhajcu v trestnej veci vedenej špeciálnym súdom pod sp. zn. PK 2 T/28/2007 došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 5 ústavy.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 50 ods. 5 ústavy nikoho nemožno trestne stíhať za čin, za ktorý bol už právoplatne odsúdený alebo oslobodený spod obžaloby. Táto zásada nevylučuje uplatnenie mimoriadnych opravných prostriedkov v súlade so zákonom.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 5 ústavy napadnutým prvostupňovým rozsudkom

Z princípu subsidiarity vyjadreného v čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd mohol domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (IV. ÚS 115/07).

Vzhľadom na to, že na preskúmanie napadnutého prvostupňového rozsudku a postupu špeciálneho súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bol príslušný najvyšší súd v odvolacom konaní, sťažovateľ tento riadny opravný prostriedok uplatnil (aj keď bez bližšieho odôvodnenia) a o tomto bolo rozhodnuté najvyšším súdom ako súdom odvolacím, ústavný súd sťažnosť v časti, ktorá smeruje proti prvostupňovému rozsudku, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 5 ústavy napadnutým uznesením odvolacieho súdu

Rozsudkom špeciálneho súdu č. k. PK 2 T/28/2007-14697 z 9. marca 2009 bol sťažovateľ uznaný za vinného z pokračovacieho trestného činu nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. augusta 2004 formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a za tento trestný čin mu bol podľa 171a ods. 1 a § 53 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona účinného

do 1. augusta 2004 s poukazom na § 438b zákona č. 498/2008 Z. z., ktorým sa menia zákony v oblasti trestného práva v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike, uložený peňažný trest 70 000 Sk (v prepočte 2 323,57 €).

Ako už bolo uvedené, sťažovateľ podal proti rozsudku špeciálneho súdu č. k. PK 2 T/28/2007-14697 z 9. marca 2009 prostredníctvom svojho obhajcu v zákonom ustanovenej lehote odvolanie, ktoré však do konania verejného zasadnutia o odvolaní napriek výzve bližšie neodôvodnil.

Odvolací súd uznesením sp. zn. 1 Toš 7/2009 z 13. mája 2010 podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie sťažovateľa (a ďalších obžalovaných) a zároveň aj odvolanie špeciálneho prokurátora ako nedôvodné zamietol. Sťažovateľ ani jeho obhajca sa na verejnom zasadnutí na odvolacom súde nezúčastnili napriek tomu, že boli o termíne jeho konania včas vyrozumení, pričom svoju neúčast' včas ospravedlnili a požiadali, aby verejné zasadnutie bolo vykonané v ich neprítomnosti.

Odvolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na § 317 Trestného poriadku, podľa ktorého ak odvolací súd odvolanie nezamietne podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3 Trestného poriadku, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku (§ 317 ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom v relevantnom čase).

Odvolací súd na základe vykonaného dokazovania nemal žiadne pochybnosti o skutkových zisteniach uvedených v prvostupňovom rozsudku a stotožnil sa aj s názorom špeciálneho súdu, že skutky popísané v napadnutom rozhodnutí sa stali a že ich spáchali obžalovaní spôsobom uvedeným v prvostupňovom rozsudku. Odvolací súd nezistil ani žiaden rozpor medzi skutkovými zisteniami, ku ktorým dospel súd prvého stupňa po vyhodnotení vykonaných dôkazov a právnom posúdení vecí, a rovnako tak sa

s prvostupňovým rozsudkom stotožnil aj vo vzťahu k uloženým trestom. Pokiaľ ide o sťažovateľa, odvolací súd konštatoval, že trest, ktorý mu bol uložený prvostupňovým rozsudkom, je primeraný a rovnako adekvátny je podľa neho aj náhradný trest odňatia slobody uložený pre prípad zmarenia výkonu finančného trestu.

Čo sa týka argumentácie sťažovateľa, že bol za ten istý čin sankcionovaný v dvoch krajinách Európskej únie, samotný sťažovateľ uviedol, že jeho obhajca už v konaní pred prvostupňovým súdom v tejto súvislosti nič nenamietal, a nestalo sa tak ani v konaní pred odvolacím súdom, keďže ním podané odvolanie nebolo napriek výzve bližšie odôvodnené. Sťažovateľ teda námietky, ktoré uplatnil vo svojej sťažnosti ústavnému súdu, v konaní pred odvolacím súdom relevantne vôbec nevzniesol, pričom on ani jeho právny zástupca nepovažovali za potrebné zúčastniť sa na verejnom zasadnutí.

Zákon o ústavnom súde ako zákonnú podmienku ustanovuje, že pred podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí sťažovateľ vyčerpať všetky procesné prostriedky (opravné alebo iné právne prostriedky), ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde). *Ratio legis* tohto ustanovenia pritom spočíva nielen v tom, aby príslušná vec bol posúdená v prvom rade tými orgánmi verejnej moci, do ktorých právomoci takéto posúdenie prislúcha, ale tiež v tom, aby prípadné pochybenia mohli byť v rámci opravného konania pred orgánmi verejnej moci preskúmané a posúdené zákonom predvídaným spôsobom a v prípade potreby odstránené. Z toho vyplýva, že námietky, ktoré mohli byť uplatnené už v konaní pred všeobecným súdom, nemôžu byť úspešne uplatnené až v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Podmienka vyčerpania procesných prostriedkov, ktoré zákon na ochranu práv sťažovateľom poskytuje, nemôže byť v nadväznosti na uvedené splnená iba ich formálnym uplatnením, ale na úspešné uplatnenie sťažnosti je nevyhnutné (ako *conditio sine qua non*) aj ich vyčerpanie materiálne, a to pokiaľ ide o obsah a rozsah ich uplatnenia. Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno redukovať na prostriedok nápravy, na základe ktorého by sa sťažovateľovi poskytla ďalšia možnosť obhajovať svoje práva v dôsledku svojho

vlastného opomenutia a nečinnosti spočívajúcej v absencii tvrdení v riadnom konaní pred orgánmi verejnej moci. Akceptovaním námietok po prvýkrát prednesených až v konaní o sťažnosti by sa ústavný súd stával ďalšou súdnou inštanciou, pred ktorou sa sťažovateľ snaží zreparovať to, čo v predchádzajúcom konaní zanedbal, teda napraviť následky spôsobené vlastným zavinením, resp. zavinením svojho právneho zástupcu.

Ústavný súd v spojitosti s tým poukazuje aj na zásadu zodpovednosti účastníka za ochranu svojich práv „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (každý nech si stráži svoje práva), z ktorej vyplýva, že nedôslednú procesnú obranu sťažovateľa v riadnom konaní pred orgánmi verejnej moci nemožno dodatočne nahrádzať prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ústavy.

V súvislosti s uvedeným sa možno odvolať aj na ustálenú a všeobecne známu judikatúru ústavného súdu, v zmysle ktorej konanie o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemôže byť prostriedkom, ktorý by nahradzoval konanie pred príslušnými orgánmi verejnej moci a ktorým by sa umožnilo prihliadnuť na nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré mohli mať vplyv na právoplatné rozhodnutie, proti ktorému sťažnosť smeruje, pritom ale neboli uplatnené vo veci samej. Nevyužitie možnosti uplatniť argumentáciu, ktorá nebola zahrnutá do odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu v konaní pred všeobecnými súdmi, nemožno naprávať alebo nahrádzať sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu v prípade, ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08). Právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až jej uplatnením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa platného právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť všeobecný súd, príp. iný orgán verejnej moci. Preto, ak takáto situácia nastane, treba podľa názoru ústavného súdu sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 284/08).

S poukazom na uvedené ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

3. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 5 ústavy napadnutým uznesením dovolacieho súdu

Proti uzneseniu najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho sp. zn. 1 Toš 7/2009 z 13. mája 20120 podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie, ktoré dovolací súd, konštatujúc, „že v posudzovanej veci nebol naplnený uplatnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.“, bez preskúmania veci na verejnom zasadnutí odmietol [§ 382 písm. c) Trestného poriadku].

Sťažovateľ v podanom dovolaní uviedol, že ho podáva „zo zákonného dôvodu v zmysle ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., keďže zákon bol porušený v môj neprospech, a to vo výroku o treste. Spáchanie skutku som na hlavnom pojednávaní v celom rozsahu priznal. Za tento skutok som už bol odsúdený v Taliansku v čase, keď som bol prichytený s nelegálnymi migrantami v aute. Do spisu som doložil aj doklad o mojom odsúdení na peňažný trest vo výške 5 000 eur a trest prepadnutia majetku, konkrétne motorového vozidla, na ktorom som migrantov prevážal. Som toho názoru, že súd mal postupovať podľa § 281 ods. 2 písm. b) Tr. por. a trestné stíhanie zastaviť z dôvodu podľa § 215 ods. 2 písm. b) Tr. por., nakoľko o skutku už bolo právoplatne rozhodnuté cudzozemským súdom a toto rozhodnutie ako aj uložený trest možno považovať za dostatočné. V tejto súvislosti tiež poukazujem na skutočnosť, že uložený trest cudzozemským súdom som čiastočne vykonal, a to zrealizovaním trestu prepadnutia veci, motorového vozidla zn...“.

Sťažovateľ v podanom dovolaní poukázal aj na zásadu *ne bis in idem* ustanovenú v § 2 ods. 8 Trestného poriadku a upravenú taktiež v čl. 50 ods. 5 ústavy (resp. v čl. 40 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd) a navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 371 ods. písm. i) Trestného poriadku účinného do 31. augusta 2011 vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech, podľa § 386 ods. 2

Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj prvostupňový rozsudok a prikázal Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

Dovolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia citoval okrem iného § 215 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku v znení účinnom do 31. augusta 2012, podľa ktorého prokurátor môže zastaviť trestné stíhanie, ak o skutku obvineného bolo už právoplatne rozhodnuté disciplinárne iným orgánom alebo orgánom príslušným na konanie o priestupku alebo o inom správnom delikte, cudzozemským súdom alebo iným cudzozemským orgánom príslušným na konanie o trestnom čine, priestupku alebo o inom správnom delikte a toto rozhodnutie možno považovať za dostačujúce.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa porušenia princípu *ne bis in idem* poukázal najvyšší súd *«na existujúce európske právne akty v trestných veciach, ktoré v oblasti 3. piliera nemajú priamy účinok, a ktoré síce nezakladajú priamo práva a povinnosti fyzických alebo právnických osôb, no napriek nepriamemu účinku týchto právnych noriem, obsiahnutých vo viacerých európskych dohovoroch, sa vyžaduje eurokonformný výklad slovenského trestného práva.*

Dohovorom zaoberajúcim sa zásadou ne bis in idem je aj Dohovor z 19. júna 1990, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985, o postupnom odstraňovaní kontrol na spoločných hraniciach (ďalej len „DVSD“), konkrétne čl. 54 až 58, ktorý sa nachádza v kapitole 3 nazvanej „Zákaz dvojitého trestu“ v hlave III DVSD nazvanej „Polícia a bezpečnosť“, ako aj Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania z 15. mája 1972.».

Dovolací súd sa taktiež zaoberal judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“), ktorá sa týka predbežných otázok v trestných veciach, a pripomenul, že tak ako Súdny dvor už konštatoval v bode 32 rozsudku Gözütok a Brügge z 11. februára 2003, *«že žiadne ustanovenie hlavy VI Zmluvy o Európskej únii týkajúcej sa policajnej a súdnej spolupráce v trestných veciach, ktorej čl. 34 a 31 boli určené ako právny základ čl. 54 až 58 DVSD, ani žiadne ustanovenie Schengenskej dohody alebo samotného DVSD*

nepodmieňuje uplatnenie čl. 54 DVSD harmonizáciou alebo aspoň priblížením trestnoprávných úprav členských štátov. Zásada ne bis in idem zakotvená v poslednom uvedenom článku nevyhnutne znamená, že existuje vzájomná dôvera zmluvných štátov v ich príslušné systémy trestného súdnictva a že každý z uvedených štátov súhlasí s použitím trestnoprávnej úpravy platnej i iných zmluvných štátoch. Hoci by uplatnenie jeho vlastnej právnej úpravy viedlo k inému výsledku (rozsudok Gözütok a Brüggel, už citovaný bod 33). Obsahom čl. 54 DVSD sú upravené predpoklady, ktoré ak sú naplnené, vylučujú trestné stíhanie a odsúdenie v inom zmluvnom štáte: „Osoba právoplatne odsúdená jednou zo zmluvných strán nesmie byť pre ten istý trestný čin stíhaná inou zmluvnou stranou, a to za predpokladu, že v prípade odsúdenia bol už trest odpykaný alebo sa práve odpykáva, alebo podľa práva štátu, v ktorom bol rozsudok vynesený, už nemôže byť vykonaný.“

Tieto závery potvrdzuje aj cieľ čl. 54, ktorým je vylúčiť to, aby osoba bola z dôvodu, že vykonáva svoje právo voľného pohybu, stíhaná pre ten istý čin na území viacerých zmluvných štátov (rozsudky Gözütok a Brüggel, už citovaný bod 38, ako aj z 10. marca 2005, Miraglia, C-469/03, Zb. s. I-2009, bod 32), avšak nespôsobuje beztrestnosť v schengenskom priestore.».

Podľa dovolacieho súdu „čl. 54 DVSD sa má teda vykladať v tom zmysle, že príslušným kritériom na účely uplatnenia uvedeného článku je kritérium zhodnosti skutkovej podstaty činov a kritérium vykonania. Účelom podmienky vykonania je, aby osoba bola v konečnom dôsledku potrestaná, v prípade, že prvý zmluvný štát, ktorý vyhlásil rozsudok o uložení trestu, uložený trest nevykonal (rozsudok Kretzinger C-288/05, Zb. I-06441, bod 51).“.

Konštatujúc, že sťažovateľ bol síce 30. apríla 2004 talianskym súdom odsúdený za spáchanie skutku napomáhania ilegálneho vstupu na národné územie Talianska štyrom čínskym občanom, pričom mu bol za tento skutok uložený trest pokuty v sume 5 161 € a zároveň nariadená konfiškácia a deštrukcia osobného motorového vozidla, avšak uložený trest pokuty ani v časti nevykonaný (ako to vyplýva zo spisového materiálu), dovolací súd ozrejmil, prečo prvostupňový súd nepovažoval v zmysle citovaného článku „DSVD“ podmienku vykonania trestu za splnenú. Za úplné vykonanie trestu možno podľa

dovolacieho súdu považovať jednak splnenie nariadenej konfiškácie a deštrukcie zhabaného majetku (osobného motorového vozidla zn...), ale súčasne aj uhradenie uloženej finančnej sankcie.

Na podporu uvedeného dovolací súd poukázal aj na čl. 35 ods. 1 Európskeho dohovoru o odovzdávaní trestného konania, v zmysle ktorého je presne ustanovené, že trest musí byť vykonaný úplne.

Dovolací súd, zohľadniac uvedené skutočnosti dospel k záveru, že *„vzhľadom k nevykonaniu uloženého trestu cudzozemským súdom v zmysle DVSD a Európskeho dohovoru o odovzdávaní trestného konania nie je možné považovať trest uložený prvostupňovým súdom za porušenie čl. 54 DVSD a zásady ne bis in idem“*. Vzhľadom na to podľa dovolacieho súdu nemožno námietku sťažovateľa, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, konkrétne § 281 ods. 2 Trestného poriadku, akceptovať.

Dovolací súd rozhodol o odmietnutí dovolania sťažovateľa, nemajúc vedomosť o tom, že mu bol medzičasom talianskymi orgánmi zrušený peňažný trest (pokuta v sume 5 161 €) uložený dekrétom súdu v T. z 30. novembra 2004. Aj keď sťažovateľ výslovne uvádza, že jeho obhajca mal k dispozícii potvrdenie z Talianska zo 14. marca 2008 o tom, že mu bol peňažný trest medzitým zrušený, tento kľúčový dôkaz dovolaciemu súdu nepredložil a ani sa o jeho existencii v písomnom odôvodnení dovolania nezmienil.

Ústavný súd s prihliadnutím na uvedené vzhliadol aj námietky sťažovateľa obsiahnuté v jeho sťažnosti smerujúce proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo V 23/2011 z 28. marca 2012 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako také, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, pretože zo spisového materiálu bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že ich sťažovateľ v dovolacom konaní neuplatnil. Pokiaľ by ich sťažovateľ v dovolacom konaní uplatnil a dovolací súd by na ne neprihliadol, musel by sťažovateľ takéto pochybenie dovolacieho súdu namietat' vo svojej sťažnosti, čo sa však v danej veci nestalo.

Vzhľadom na to neostávalo iné, než odmietnuť sťažnosť aj v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

4. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 50 ods. 3 a 5 ústavy postupom advokáta JUDr. G. A. v trestnej veci vedenej špeciálnym súdom pod sp. zn. PK 2 T/28/2007

Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že v tomto prípade nie je jeho úlohou (rovnako ako nebolo ani úlohou najvyššieho súdu) skúmať, či ustanovený (alebo zvolený) advokát poskytol právnu pomoc sťažovateľovi v rozsahu a kvalite podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 586/2003 Z. z.“).

Podľa názoru ústavného súdu pokiaľ je sťažovateľ zastúpený v priebehu konania pred súdom advokátom ako osobou znalou práva, je jeho základnou povinnosťou využívať v záujme klienta všetky zákonné prostriedky a v ich rámci uplatniť všetko, čo v súlade so svojím presvedčením považuje za potrebné.

Ústavný súd navyše môže skúmať len namietané porušenie základných práv alebo slobôd postupmi a rozhodnutiami orgánov verejnej moci, medzi ktoré nepatrí advokát obhajujúci obžalovaného v trestnom konaní. Na prípadné prešetrenie postupu advokáta, ktorý zastupoval sťažovateľa ako obhajca v trestnom konaní vedenom špeciálnym súdom pod sp. zn. PK 2 T/28/2007, má sťažovateľ k dispozícii iné právne prostriedky, ktorými môže dosiahnuť vyvodenie zodpovednosti v prípade zistenia porušenia povinností advokáta.

Ak by bol sťažovateľ toho názoru, že ujmu na jeho právach mu spôsobil advokát svojím nekvalifikovaným postupom pri jeho zastupovaní, má možnosť nárok na náhradu vzniknutej prípadnej škody uplatniť v občianskoprávnom konaní (§ 26 zákona č. 586/2003 Z. z.). V tejto súvislosti môže sťažovateľ tiež podľa uvedeného zákona podať na postup advokáta sťažnosť Slovenskej advokátskej komore.

Ústavný súd už vyslovil, že ak sťažovateľ namietne také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu očividne nemohlo nastať, takúto sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (II. ÚS 70/99). Z týchto dôvodov odmietol ústavný súd sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd rozhodol o jeho „*primeranom odškodnení*“ v súvislosti s napadnutými postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov, ústavný súd napokon dodáva, že už opakovane vyslovil, že o nárokoch na náhradu škody nerozhoduje. O náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci rozhodujú v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov orgány uvedené v § 4 tohto zákona, avšak nie ústavný súd v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Takýto postup zodpovedá doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. II. ÚS 71/04, IV. ÚS 380/2011, IV. ÚS 325/2012).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2013